

השבוע יכולת לשמוע, באחת מתוכניות קול ישראל, על טרי בויס וגברורים. כך הצטרפה לשפה העברית עוד מילה חדשה שנוצרה בסדנה הלשונית של העולם הזה.

גברור אינה מילה חדשה לגמרי. בחוגים מסויימים, בעיקר בצה"ל, כבר השתמשו במילה במובן הפשוט: גבר קטן. העולם הזה נתן לה את המובן בו תופיע בעתיד במילוני השפה העברית השימושית.

זו התוספת האחרונה לקבוצה גדולה של מילים, שנולדו על האבנים של עתון זה — חלקן חדשות לגמרי וחלקן מליב שנות שהעולם הזה העניק להן מובנים חדשים. רוב המשתמשים כיום באופן חופשי במילים אלה אף אינם יודעים את מקורן. מכל המדברים על ח"כ (מתחרז עם רק) — מי יודע כי זוהי מילה חדשה יחסית, שהופיעה לראשונה על עמודי העולם הזה, כאשר נמאס לנו לכתוב על חברכנסת פלוני וחברכנסת אלמוני?

כולם מדברים על נטרות-זהה, המצאה אחרת של העולם הזה שחירגם כך מושג אמריקאי טיפוסי (Glamor Girl). פחות משומשת המילה כתבלב, הבאה לציין כתב קטן ושקיר-עט. החתיקים שבינינו עוד זוכים היטב את לידתה של כל מילה, וגם הדיונים והיכוחים אצלנו שקדמו לשימוש הראשון. כך, למשל, המצאנו את המילה אמרוג, השגורה עתה בפי כל כאילו היתה כתובה בתנ"ך. אחרי שפסלנו כמה אפשרויות אחרות. בנות הטפשיעשרה נולדו לראשונה במדורה של רות, הגיעה בינתיים לכל עתוני הארץ. ואילו החמשי שלו כבר שימש נושא למחקרים ולקבצים.

★ ★ ★

כאשר משתמשים באופן חופשי במילים שנולדו בסדנה שלנו, אנו שמחים על כך. שהרי לשם כך נולדו. אולם כאשר חידושים אחרים של העולם הזה מועברים לרשות הרבים, בידי מפקדי עים שאינם טורחים אף להזכיר את המקור, יש והדבר מעכיר את מצברוחנו.

יש חיקוי ויש חיקוי. יש ושבועון אחר לוקח כתבה שלמה של העולם הזה, מעתיק אותה כמעט מילה במילה, מבלי לשנות אף את הסגנון והכותרת, ומפרסם אותה כעבור שבוע כאילו היתה רכושו שלו. הוא סומך על טימטום קוראיו, שאינם קוראים עתונים אחרים או שאין להם זיכרון. ויש הלוקחים רק את הרעיון, ומפרסמים כעבור שבוע-שבועיים כתבה שלמה, חדשה-כביכול, על אותו נושא.

יש עתונים המחקים את העולם קזה תוך כדי העתקת רוב מדוריו, ויש המסתפקים בהפקעת מדור אחד בלבד. אנו, הזוכים היטב כיצד נולד כל מדור, כמה נסיונות נעשו עד שניתנה לו צורתו הסופית, כמה עמל ומחשבה ודיונים הושקעו בו — יכולים רק לתמוה על עונת-הרוח של מפקיעים אלה.

אין כמעט מדור בהעולם הזה שאינו מופיע כיום, בצורתו המדוייקת, בעתון אחר. אתה זוכר, אולי, כמה גילגולים עבר אצלנו משאל-הבזק המצולם, המצאה אופיינית של העולם הזה עד שהשלמנו את צורתו. לכן מרגיז להיזכר שכתב עתון מסויים פשוט נטל לעצמו את המדור כמו שהוא — על צורתו הגראפית, שמו ואף שיטת עריכתו.

בשעתו חיפשנו דרך להגיב בקצרה על סרטים, ומאחר יותר על הצגות. גיבשנו את המדור תודוך, אחרי חודשים ארוכים של נסיונות. כיום מופיע מדור זה כמעט בכל עתוני הארץ, וכמה מהם לא טרחו אפילו לשנות את השם. וכן הלאה, וכן הלאה. לעתים עולה על דעתנו להציע לאותם עתונים שיביאו לנו ישר את בעיותיהם, ויקבלו מאתנו פתרונות חדשים — תחת שיקחו את המדורים שלנו ויכריחו אותנו להמציא לעצמנו מדורים חדשים.

★ ★ ★

כי זאת אחת התוצאות של המצב: כאשר הקוראים רואים את אותם המדורים כמנה עתונים, משרה הדבר אורה של אחידות ושיעמום. וכדי לשמור על ייחודו של העולם הזה ורענונותה, חייבים אנו מדי פעם לערוך רביזיה כללית של כל מדורינו. כרגע זה בדיוק אנו נמצאים בתהליך זה. ההלטנו על שורה ארוכה של חידושים. אחד מהם הוא המתכונת המורחבת של העולם הזה, שהחילוננו לנסות אותה בשבוע שעבר — ואם לדון לפי ההגבות הראשונות, נתקבל הדבר ברצון עלידי רבים. מדור חדש, שיופיע אחת לשבועיים (ואולי גם אחת לשבוע) הוא עולם קטן. מדור בו ידובר על ציפורים שאינן ציפורי הגפס ועל נכסים שאינם נכסי-צאן-ברזל, על הכל ועל לא כלום, על הא וביחוד על דא. הכתבה היא למדור מסוג Talk of the Town של השבועון New Yorker.

נסיון אחר, שכבר החילוננו בו לפני כמה שבועות, הוא לשתף חוג גדול של קוראים במדור התשבצים. אחרי ההיענות הגדולה מצד תשבצים ותשבציניות, שהציפו אותנו ביצירותיהם לשב פירסומן לצד תמונותיהם, החלטנו עתה לקיים אליפות שנתית לתשבצים. פרטים על כך יפורסמו בגליונות הבאים.

דרך אחרת לשתוף מספר גדול יותר של קוראים בעתון הביאה אותנו לתיכנון תחרות ניספת, תחרות "אזה חיינו" הרע" יון נולד בנו אחרי שנפלו לידנו מדי פעם יומנים של אנשים ונשים שלא בלטו על פני השטח — אך שחיו חיים סוערים, גדושי הרפתקאות — לעתים טראגיות, לעתים משעשעות. עתה יוזמונו הקוראים להמציא לנו את יומניהם או תאור חייהם. מבין תולדות-החיים שיפורסמו (תוך תשלום שכר-סופי רים), תיבחר בסוף השנה היצירה הטובה ביותר, שתזכה בפרס. צורה אחרת לשתוף הקוראים בעתון הוא המישאל השבועי, המופיע החל מהשבוע שעבר בסוף מדור אנשים, בו יישאלו אנשי-ציבור על נושאים מעניינים, אף על תמיד חשובים.

אלה הם רק פרטים ראשונים. בשבועות הקרובים עוד תשמע על כמה וכמה אחרים. אני מקווה שיאשרו מחדש את מקומן של העולם הזה כחלוץ החידושים בעתונות הישראלית. אם תסיר רח אתה להגיב עליהם, למתנה ביקורת לחיוב ולשלילה, ואף תציע הצעות משלך — תבוא עליך ברכתנו.

אורי אשכול

הוא אוכל בהתלהבות את המרק השוויצרי החדש המעניק לו כח ובריאות.

מרק שוויצרי

מרק ירקות • עוף • עוף עם אטריות • פטריות • אפונה • בצל

מרק עמים

POTAGE SUISSE

הגרלות חדשות במפעל הפיס

„כרטיס זוטא“ שצורף לכרטיס מפעל הפיס ויאפשר זכיה של 2 עד 20 ל"י בעת רכישת הכרטיס — הוכנס לשימוש במסגרת תכנית הגרלה חדשה של מפעל הפיס, מסר ד"ר מ. לנדאו, מנהל מפעל הפיס.

ד"ר לנדאו הסביר, כי „כרטיס זוטא“, הצמוד לכרטיס העיקרי, מקופל, והמספר הסידורי ה" מסומן בו מסוים מן העין. אי אפשר לגלות אותו, אלא רק לאחר תלישתו וגזירתו במספרים לאורך הקו האדום המסומן עליו. עם פתיחתו, יוכל רוכש הכרטיס לבדוק ברשימת תוצאות הגרלה אם מספרו זכה ולקבל את זכיייתו במקום. ההגרלה ל"כרטיס זוטא" תיעשה מיד עם גמר ההגרלה הרגילה של הסידרה הקודמת, אחת לשבוע עיים, ומיד למחרתה יתחילו במכירת הכרטיסים, כך שרוכש האגרת יוכל לבדוק את תוצאותיה במקום. הזוכה בסכום של 2 עד 20 ל"י ב"כרטיס זוטא" לא יאבד את אפשרותו להשתתף בהגרלה על הפרטים הרגילים של מפעל הפיס, באמצעות הכרטיס העיקרי שרכש.

ד"ר לנדאו הוסיף כי השיטה החדשה נוסתה בהצלחה בשווייץ, ולמטרה זו רכש מפעל הפיס את „הפנטט השווייצרי“. שיטת המיספור של הכרטיס מסומן עובדה בעזרת מומחים משווייץ.

הנהלת מפעל הפיס תפעיל גם בעוד חודש ימים תכנית הגרלה מקבילה, שהזכיות בה יהיו **2 פרסים של 50 אלף ל"י (דעימת אחד של 30 אלף ל"י בהגרלה הרא" שונה), 25 יריות ו-50 אלף פרסים של 5 ל"י**. כל כרטיס כזה יעלה 5 ל"י. **ההגרלה תיערך כג חדשים וחצי**. ה" הגרלה הראשונה תיערך ב" באפריל, בנוכחות צירי החעיזה הבינלאומית הרביעית של מפעל ההגרלה באירופה המערבית, שתיערך אותו זמן בתל-אביב.

ד"ר לנדאו סקר את הישגי מפעל הפיס ב" שנות קיומו, וציין כי עד כה הכניס המפעל 40 מיליון ל"י, מהם 12 מיליון בשנה החולפת. המפעל הוציא עד כה 5 מיליון ל"י לבניית בתי חולים ומרפאות (תוספת של 1200 מיטות) וכן נתן הלוואות בסך של 7 מיליון ל"י ומעלה לבניית בתי ספר.